



## DOSSIER MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN

*Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) is “de verantwoordelijkheid van een organisatie voor de effecten van haar besluiten en activiteiten op de maatschappij en het milieu door transparantie en ethisch gedrag” (bron: ISO 26000). MVO betekent aandacht hebben voor mensenrechten, consumentenbelangen en sociale, ethische en milieukwesties en dit integreren in activiteiten en kernstra-*

*tegie. Dit alles in nauwe samenwerking met de verschillende mensen en organisaties waarmee je samenwerkt.*

*Heel wat dure woorden die we graag toepassen op het jeugdtoerisme. In dit dossier lees je dus niet alleen de theorie, je krijgt zoals altijd ook goede voorbeelden en praktische tips.*

# Wat is MVO?

Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) of duurzaam ondernemen is het vervullen van de behoeften van de huidige generaties zonder de behoeftevoorziening van de toekomstige generaties in gevaar te brengen. MVO streeft op dat vlak naar een voortdurende verbetering op drie dimensies: het sociale (people), milieu (planet) en het economische (profit). Drie dimensies die elkaar beïnvloeden, elkaar aanvullen of in conflict komen. Het zoeken naar een goed evenwicht is daarom één van de belangrijkste uitdagingen.

MVO is een proces waarbij je voortdurend streeft naar het optimaliseren van je keuzes. Bovendien doe je dit niet alleen, maar samen met iedereen die deel uit maakt van dit proces zoals je personeel/vrijwilligers, de klanten en leveranciers van producten en diensten, ook wel stakeholders genoemd. MVO is m.a.w. maatwerk dat afhankelijk is van de grootte van het jeugdverblijf, de aard van de activiteiten enz. Het is nooit af. Daarom is er voor MVO op zich geen label of certificaat voorzien.

MVO is ook op iedereen van toepassing. Het is voor jeugdverblijven of kampeerterrinen, voor particulieren of andere juridische rechtsvormen, voor uitbatingen met of zonder personeel en voor groot of klein.

Om MVO om te zetten in de praktijk, bestaat een internationale richtlijn ISO 26000. Deze richtlijn omschrijft twee fundamentele werkwijzen, zeven basisprincipes en zeven kernopdrachten. Zonder in detail te treden, komt het erop neer dat je als uitbater je maatschappelijke verantwoordelijkheid herkent en erkent. Dit houdt in dat je de maatschappelijke impact van je eigen activiteiten en andere organisaties gaat analyseren en daarmee verder aan de slag gaat. Je onderneemt zelf actie en betreft anderen daarin. MVO gaat dan niet alleen over aandacht voor milieu, maar ook over verantwoordelijkheid nemen, transparantie, ethisch gedrag, het naleven van wetgeving en respect. Respect voor mensenrechten, respect voor normen en verwachtingen maar ook respect voor de belangen van personeel/vrijwilligers, klanten of leveranciers.

Wie zich verdiept in de internationale richtlijn, zal merken dat niet alle delen even bruikbaar zijn. Als uitbater moet je samen met je stakeholders bepalen welke onderwerpen relevant en significant zijn om aan te pakken. Daarbij start je bij die zaken die het meeste impact hebben en dat kan in kleine initiatieven liggen. Als jeugdverblijf of kampeerterrin kan je op die manier op heel wat verschillende manieren invulling geven aan MVO.

Op de website [www.mvovlaanderen.be](http://www.mvovlaanderen.be) staan MVO-thema's opgesomd. Op basis van de thema's die voor onze sector relevant kunnen zijn, is dit dossier verder opgebouwd. Per thema geven we telkens eerst een korte inleiding, gaan we vervolgens in op enkele praktijkverhalen (zie kader) en sommen we mogelijke acties op voor onze sector.



## BOTEL OPHOVEN

Katy is gastvrouw van Botel Ophoven, gelegen aan de Maas in Limburg. Geen jeugdverblijf, maar wel een boot waar je kan overnachten met maximaal 27 personen. Er is een wellnessruimte, een loungebar en een restaurant. Wie wil, kan ook varen op de Maasplassen met één van de drie beschikbare elektrische boten. MVO is eigen aan het bedrijf dat ook fiere bezitter is van vier Groene Sleutels, dit voor verblijfsaccommodatie, meetinglocatie, attractie en restaurant.



## THE OUTSIDER COAST

Geert runt samen met Annick The Outsider Coast, een organisatie die teambuildings en groepsactiviteiten aanbiedt aan de Belgische kust. De zetel van de organisatie bevindt zich in Nieuwpoort. In totaal werken er 10 vaste medewerkers en 55 monitoren. Overnachten kan in jeugdverblijf 't Kraaienest of in één van de drie logeerboten. Jeugdverblijf 't Kraaienest met een capaciteit van 20 personen en de logeerboot Karel Cogge met een capaciteit van 28 personen hebben een jeugdlabel type C. Schip Jeanne Panne heeft een totale binnencapaciteit van 18 personen en is erkend als jeugdverblijf type B. Logeerboot Hendrik Geeraert telt 4 slaapplekken, maar is niet erkend als jeugdverblijf. De jeugdverblijven worden aangeboden in de formule zelfkook.

# Zaken doen

## BEHOORLIJK BESTUUR

Bij goed bestuur ligt de klemtoon op de besluitvormingsprocessen en -structuren. Hoe worden die processen en structuren binnen de eigen werking georganiseerd, zodat er bij elke beslissing of activiteit rekening wordt gehouden met de MVO-principes? Aansluitend bij die processen en structuren zijn transparantie en verantwoording een belangrijke rode draad. Transparantie gaat over openheid, zichtbaarheid en toegankelijkheid van de onderneming. Dit zijn belangrijke elementen van MVO. Dankzij transparantie kan er mee gedacht worden over oplossingen en verbeteringen en weten stakeholders wat ze mogen verwachten. Dankzij transparantie kunnen gemaakte keuzes ook verantwoord worden, bijvoorbeeld in een duurzaamheidsverslag (zie verder).

### In de praktijk ...

Katy: "Als ik naar onze organisatie kijk, dan denk ik dat we op het vlak van MVO verder staan dan andere organisaties. Zijn we 100% duurzaam? Neen, maar we zijn wel aan het verduurzamen. Dit doen we door de principes van MVO in de volledige bedrijfsvoering consequent te volgen. En dat is naar mijn mening simpel. Mijn filosofie is dat als je MVO wil, je dit ook kan realiseren."

### Wat kan jij doen?

- Evalueer je eigen werking. Voor social profitorganisaties bestaat een zelfevaluatie-instrument, ontwikkeld door de Koning Boudewijnstichting en Verso (de intersectorale werkgeversorganisatie voor de social profitsector, zie [www.verso-net.be](http://www.verso-net.be)). Wie dit instrument invult, krijgt een rapport dat als basis kan dienen om over de eigen werking na te denken en een aantal aspecten bij te sturen. Bovendien worden de resultaten van de eigen werking ook vergeleken met die van andere organisaties. Het evalueren duurt ongeveer een uur, maar biedt zeker een meerwaarde. Meer informatie: <https://goedbestuur.be/>.

## LABELS EN CERTIFICERING

MVO is een continu proces dat in principe niet te certificeren valt, maar ondernemingen die een MVO- of duurzaamheidscharter ondertekenen en de engagementen succesvol naleven, ontvangen in sommige gevallen toch een certificaat. Verder hebben heel wat deelaspecten van MVO ook labels.

### In de praktijk ...

Katy: "Als enige bedrijf in België hebben we voor de vier categorieën (als logies, als vergaderlocatie, als attractie en als restaurant) een Groene Sleutel. Dit is een gerenommeerd internationaal keurmerk voor milieuvriendelijke bedrijfsvoering binnen de sector toerisme en recreatie, dit met oog voor de sociale omstandigheden van personeel en gasten zonder aan comfort in te moeten boeten. Het leuke aan de Groene Sleutel is dat je die enkel ontvangt als je voldoet aan de vooropgestelde voorwaarden. Er is geen grijze zone."

Geert: "Enkele jaren op rij hebben we het charter duurzaam ondernemen ondertekend en het daaraan gekoppelde label behaald. Het charter, dat tot vorig jaar werd uitgereikt door de provincie West-Vlaanderen, was een handig hulpinstrument om het duurzaam ondernemen concreet vorm te geven. Nu werken we op basis van dit model gewoon verder rond MVO."

Katy: "Bij de aankoop van nieuwe producten bekijken we bewust de labels op verpakkingen. Vis moet bijvoorbeeld altijd een ASC-label hebben. Dan weten we dat de vis geproduceerd is met respect voor het milieu en onder goede arbeidsomstandigheden. Eenmaal de keuze gemaakt is, kan je telkens hetzelfde product kopen. Duurzaam aankopen is in dit geval een éénmalige kleine inspanning."

### Wat kan jij doen?

- Laat je leiden door de labels vermeld op de producten. Gebruik hiervoor de website [www.labelinfo.be](http://www.labelinfo.be), opgericht door het Netwerk Bewust Verbruiken

vzw. Via die website krijg je een overzicht van de bestaande labels met een uitgebreide beschrijving. Bovendien kan je ook opzoeken welke labels er bestaan per productgroep en die met elkaar vergelijken.

## DUURZAME OF SOCIALE AANKOPEN

Een duurzaam aankoopbeleid is een belangrijk onderdeel van MVO. Bij aankoopbeslissingen wordt daarbij niet alleen op de prijs, de kwaliteit en de levertijd van een product gelet, maar wordt ook rekening gehouden met sociale en milieuaspecten. Zo wordt invloed uitgeoefend op het gedrag van de (toe)leveranciers, bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsomstandigheden, mensenrechten en milieu. Aandacht voor eerlijke handel valt ook onder duurzame aankopen. Een belangrijk onderdeel van eerlijke handel is het bieden van een eerlijke prijs voor een product. Dit is een prijs die in verhouding staat tot de productiekosten.

### In de praktijk ...

Katy: "Duurzame aankopen zijn hier de norm. Papier is per definitie gerecycleerd papier en zo kan ik nog veel producten opsommen. Toch is het niet altijd zo eenvoudig. Voor onze voeding kopen we bijvoorbeeld eerst lokaal en daarna fairtrade en biologisch. Zijn bepaalde producten te duur of zijn de inkoop te arbeidsintensief, dan zoeken we naar aanvaardbare alternatieven. Onze leverancier van de andere voedingsproducten is bijvoorbeeld één van de acht ambassadeurs van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen of SDG's (zie kadertekst).

### Wat kan jij doen?

- Pas indien mogelijk je aankoopbeleid aan. Een handige website hiervoor is <http://gidsvoorduurzameaankopen.be/nl>. Deze website is vooral gericht op de aankoopdiensten van de overheid, maar

ook onze sector kan er inspiratie uit halen.

- Kies voor eerlijke handel. Meer informatie vind je op de website [www.fairtrade-belgium.be](http://www.fairtrade-belgium.be) of [www.oxfam.be](http://www.oxfam.be).
- Kies voor bedrijven die werken met ecologische producten en/of inzetten op duurzame verplaatsingen zoals de fiets.

## EERLIJKE CONCURRENTIE

Zaken doen volgens de principes van MVO gaat over meer dan alleen maar voldoen aan de regels, ook het ethische gedrag speelt een belangrijke rol. Laat je voldoende ruimte voor eerlijke concurrentie en hoe ga je om met andere organisaties, overheden, leveranciers, concurrenten en klanten?

In de praktijk ...

Geert "Groepen die hier boeken voor het verblijf en bijkomende activiteiten, krijgen een duidelijke offerte opgestuurd. Wie zelf aan de slag wil, kan de prijs zelf berekenen. Alle tarieven staan vermeld op onze website."

Wat kan jij doen?

- Lok geen groepen met misleidende informatie of foto's en zorg voor een correcte en transparante afrekening.
- Volg de regelgeving op vlak van belastingen.
- Betaal correcte lonen.

## DUURZAME ONTWIKKELINGSDOELSTELLINGEN

Eind september 2015 keurden alle lidstaten van de Verenigde Naties de 2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling goed. Hierin worden de Sustainable Development Goals (SDG) of Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen beschreven. Deze agenda bouwt verder op de Millenniumdoelstellingen en bevat 17 doelstellingen en 169 subdoelstellingen. Het is een breed en wereldwijd actieplan dat onze wereld, onze maatschappij en onze acties en initiatieven richting moet geven. De 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen die een maatschappelijke insteek hebben, sluiten naadloos aan bij MVO. Meer informatie over SDG vind je op [www.sdgs.be/nl/sdgs](http://www.sdgs.be/nl/sdgs).

## INVESTEREN EN BELEGGEN

Duurzaam investeren of beleggen gaat om investerings- of beleggingsvormen die niet enkel voldoen aan financiële criteria zoals rentabiliteit, winstgevendheid en risico, maar ook aan sociale, ethische en ecologische criteria.

In de praktijk ...

Katy: "Voor duurzame beleggingen vertrouwen we op onze bankdirecteur. Die hebben we duidelijk gemaakt waarin we absoluut niet willen beleggen."

Wat kan jij doen?

- Onderzoek je financiële transacties. Voldoen deze transacties aan de verwachtingen van MVO of zijn er ethische varianten mogelijk voor de keuze van de financiële instelling, de spaarboekjes of de verzekeringsproducten? Als uitbater kan je dit gemakkelijk onderzoeken. [www.bankwijzer.be](http://www.bankwijzer.be) scant je bank op acht maatschappelijk relevante thema's zoals klimaatverandering, mensenrechten en belastingontduiking.

## INNOVATIE

Innovatie en maatschappelijk verantwoord ondernemen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Duurzaamheid is hierbij de sleutel. Innovatie komt echter niet vanzelf. Er is aandacht, tijd en budget voor nodig. Innovatie kan zich bijvoorbeeld richten op technische vernieuwing of het vernieuwen

van processen, technieken en/of projecten om betere resultaten te bekomen.

In de praktijk ...

Geert: "Het charter duurzaam ondernemen verplichtte je om jaarlijks rond verschillende domeinen te verduurzamen. Dit charter was dus een echte 'eye-opener', want je werd telkens verplicht om erover na te denken en actiepunten te formuleren. Hierdoor ga je automatisch innoveren. Een voorbeeld is het installeren van nieuwe software voor de boekhouding waardoor we werk en daarboven een hoop papier besparen."

Wat kan jij doen?

- Innoveer en kies voor duurzame en kwalitatieve materialen.
- Innoveer op vlak van veiligheid en gezondheid, bijvoorbeeld door na te denken over ergonomie.
- Innoveer op vlak van gebruiksvriendelijkheid.
- Innoveer via water- en energiebesparende maatregelen.
- Denk na over hergebruik.



# Consumenten

## CONSUMENTENBESCHERMING

Elke onderneming draagt een verantwoordelijkheid tegenover zijn stakeholders. Onder die verantwoordelijkheid valt bijvoorbeeld het verschaffen van correcte informatie, het aanbieden van veilige en gezonde producten en diensten en de bescherming van privacy.

In de praktijk ...

Geert: "We organiseren met The Outsider Coast heel wat activiteiten. Veiligheid staat daarbij centraal. Zelf heb ik een cursus preventieadviseur gevolgd en van elke activiteit een uitgebreide risicoanalyse gemaakt, maar ook onze monitoren moeten hun steentje bijdragen. Op hun debriefingformulier moeten ze elk ongeval melden, zodat we de activiteiten permanent kunnen bijsturen. Bovendien plakken we daar targets op. Dit jaar willen we maximaal 35 ongevallen. Dit lijkt veel, maar is marginaal als je weet dat we op jaarbasis ongeveer 40 000 activiteiten organiseren."

Wat kan jij doen?

- Vraag een erkenning aan bij Toerisme Vlaanderen (de meeste jeugdverblijven moeten een erkenning aanvragen; enkel jeugdlokalen die minder dan 60 dagen verhuren op jaarbasis, zijn dit niet verplicht maar kunnen dit wel alsnog op vrijwillige basis doen). Een erkenning is een kwaliteitslabel dat aantoont dat het gebouw brandveilig is en voldoet aan minimumnormen que uitrusting en hygiëne. Hiervoor werden de nodige keuringen uitgevoerd.
- Wie volpension aanbiedt, voldoet aan de HACCP-principes (Hazard Analysis and Critical Control Points) en allergenenwetgeving.
- Hou rekening met de GDPR-regelgeving (General Data Protection Regulation). Je kan enkel persoonsgegevens verzamelen en verwerken als daarvoor toestemming is gegeven. Ook moet omschreven worden waarom je de gegevens verzamelt

en wat je achteraf met die gegevens zal doen (zie ook pagina 14).

- Spring omzichtig om met foto's en beeldmateriaal.
- Screen de infrastructuur op kindvriendelijkheid.

## KLANTENTEVREDENHEID

Goed scoren op klantentevredenheid is een must. Toch kan een onderneming niet iedereen tevreden houden. Soms moeten er keuzes gemaakt worden. Een duidelijke visie helpt daarbij. Stakeholders die weten waarvoor een onderneming precies staat, zullen meer tevreden zijn dan stakeholders die dit niet weten. Daarom is het belangrijk die visie consequent uit te dragen.

In de praktijk ...

Geert: "Meten is weten. Elke groep moet een evaluatieformulier invullen met scores tussen 1 en 5. Voor activiteiten willen we een tevredenheidsscore van 95 %, voor het verblijf streven we naar 90 %. Wanneer er een slechte score wordt toegekend, contacteren we onmiddellijk de groep om de oorzaak te achterhalen en indien nodig bij te sturen."

Wat kan jij doen?

- Creëer in de eerste plaats juiste verwachtingen. Dit kan door goede communicatie, maar ook door groepen uit te nodigen voor een prospectie.
- Laat de groepen het verblijf evalueren en behandel eventuele klachten op een snelle en correcte manier.

## DUURZAME CONSUMPTIE

In het vorige hoofdstuk hadden we het over de eigen duurzame en sociale aankopen, maar een onderneming heeft vaak ook een grote invloed op de consumptie van de stakeholders. Duurzame consumptie betekent ook stakeholders laten kiezen voor produc-



ten die duurzaam geproduceerd zijn of duurzame eigenschappen hebben, maar uiteraard ook duurzaam verbruiken. Onderzoek wijst namelijk uit dat het verbruik de grootste duurzaamheidsimpact heeft.

In de praktijk ...

Katy: "We reiken onze klanten de tools voor duurzame consumptie aan (bijvoorbeeld ecologische shampoo), maar als de klanten die niet gebruiken, dan is dat hun keuze."

Geert: "Er is ook een limiet aan wat je groepen kan vragen. Ga je over die limiet, dan wordt het niet meer gevolgd. Een voorbeeld is afval sorteren. Het is al een serieuze prestatie als je groepen laat sorteren in vier fracties, nl. pmd, papier/karton, gft en restafval."

Wat kan jij doen?

- Hanteer het principe "de verbruiker/gebruiker betaalt" voor energieverbruik. Probeer daarom de formules van forfaits te vermijden. Dit kan door het noteren van meterstanden.
- Stimuleer groepen om afval te beperken. Verreken afval volgens gewicht of per afvalzak.
- Informeer groepen over de website [www.kokenopkamp.be](http://www.kokenopkamp.be) die een handige tool bevat om de hoeveelheid ingrediënten te berekenen. Zo beperk je de etensresten bij groepen.
- Verwijs naar [www.rechtvanbijdeboer.be](http://www.rechtvanbijdeboer.be) om aankopen in de korte keten te promoten.

# Maatschappij en buurt

## BETROKKEN BIJ DE BUURT

Een onderneming wordt wel vaker in verband gebracht met problemen zoals mobiliteit of geluidsoverlast. Net daarom heeft een onderneming baat bij een gezonde sociale omgeving en wordt daarin best vrijwillig geïnvesteerd. Als onderneming creëer je zo niet enkel een gezondere sociale omgeving maar ook een groter draagvlak voor de eigen activiteit.

In de praktijk ...

Geert: "In de jachthaven ligt één woonboot en enkele jachten worden gebruikt als weekendverblijf. We vragen groepen hiermee rekening te houden, maar er blijft natuurlijk een kans op nachtlawaai bestaan. Veel zorgen maak ik me echter niet omdat de eigenaar van de jachthaven de boten ook verder van het jeugdverblijf kan laten aanmeren. De hinder zal dus beperkt zijn."

### Wat kan jij doen?

Een kleine test maakt snel duidelijk of je als uitbater meer aandacht aan de buurt moet besteden. Als je op drie van de vijf vragen een antwoordt, dan is het tijd voor actie!

- Informeer je de buurt soms over de activiteiten, investeringen en plannen van het verblijf?
- Is er een contactpersoon voor de buurt?
- Weet je wat de buurt denkt of verwacht van het verblijf?
- Contacteert de buurt je bij klachten?
- Heb je al meegewerkt met organisaties in de buurt?

Als uitbater kan je de betrokkenheid bij de buurt verhogen door het jeugdverblijf of

domein (voor bepaalde activiteiten) open te stellen of deel te nemen aan bepaalde activiteiten.

## MVO-COMMUNICATIE

Communiceer op een transparante manier over je MVO-beleid, dit zowel intern als extern. Communicatie is belangrijk om interesse op te wekken, iedereen te betrekken en te motiveren om het beleid van de organisatie verder te verspreiden.

In de praktijk ...

Geert: "Wie bij ons komt, kan er niet naast kijken. Er hangt een vlag van de Groene Sleutel, boven de koffieautomaat hangt uitleg rond fairtrade, onze jaarcertificaten van duurzaam ondernemen staan uitgesteld en enkele gerealiseerde acties worden via posters kenbaar gemaakt. Verder worden onze inspanningen ook gecommuniceerd via een subpagina op onze website en hebben we meerdere duurzaamheidsverslagen opgemaakt, dit volgens de GRI-richtlijnen. GRI (Global Reporting Initiative) is een algemeen aanvaard systeem voor duurzaamheidsverslaggeving en maakt het stroomlijnen van de communicatie een stuk eenvoudiger."

### Wat kan jij doen?

- Gebruik sociale media, brochures of persmomenten voor de externe communicatie.
- Gebruik een personeelsblad of intern krantje of een gezamenlijk infomoment voor de interne communicatie.

## SAMENWERKINGSVERBANDEN

Er zijn verschillende redenen om samenwerkingsverbanden aan te gaan. Door samenwerking kan je kosten besparen, de kwaliteit van je dienstverlening verhogen of komen tot innovatieve en duurzame oplossingen, dit op diverse vlakken.

In de praktijk ...

Katy: "We hebben een hechte samenwerking met lokale natuurverenigingen zoals Natuurpunt Kinrooi, Limburgs Landschap en het Regionaal Landschap Kempen en Maasland. Zo hebben we samen met Natuurpunt een kaart ontwikkeld met daarop de meest voorkomende watervogels die hier te ontdekken zijn. Mensen die zo'n kaart kopen, betalen 3 euro waarvan 1 euro voor Natuurpunt is. Verder werken we met diverse sociale organisaties, zoals het steunpunt vakantieparticipatie en dit zowel voor de overnachting als voor de attracties." Geert: "Ook wij hebben diverse samenwerkingsverbanden. Steunpunt vakantieparticipatie is daar één van, maar ook vzw Anvasport (Anders Validen Sporten) en To Walk Again. Voor To Walk Again geven we gratis activiteit en met Anvasport gaan onze begeleiders mee op skivakantie. De helft van die vakantie betaalt de begeleider, de andere helft betalen wij."

### Wat kan jij doen?

- Ga op zoek naar partners zoals de gemeente, lokale verenigingen of ondernemers. Samenwerken kan bijvoorbeeld op vlak van onderhoud of tewerkstelling of je kan er de omgeving een dienst mee bewijzen, bijvoorbeeld door je infrastructuur of domein (gedeeltelijk) ter beschikking te stellen.
- Onderteken het kampcharter en vraag groepen en de gemeente om hetzelfde te doen. Meer informatie: [www.cjt.be/ondersteuning/kampcharter](http://www.cjt.be/ondersteuning/kampcharter).



# Mensen

## DIVERSITEIT

Diversiteit uit zich op verschillende vlakken: geslacht, leeftijd, nationaliteit, handicap, opleidingsniveau, seksuele geaardheid ... Elke onderneming wordt daarmee bijna dagelijks geconfronteerd. MVO vraagt een beleid dat rekening houdt met deze diversiteit binnen de werking (personeel, vrijwilligers) en daarbuiten (leveranciers, klanten).

In de praktijk ...

Katy: "Ons verblijf toegankelijk maken is onmogelijk, maar op het vlak van attracties en personeelsbeleid doen we wel inspanningen. Zo hebben we één elektrische boot die wel rolstoeltoegankelijk is en op personeelsvlak geven we kansen aan mensen die niet gemakkelijk op de arbeidsmarkt terecht kunnen. Zo worden hier vaak mensen tewerkgesteld via diverse formules zoals de (gespecialiseerde) interne beroepsopleiding (IBO of GIBO)."

Wat kan jij doen?

- Onderzoek of je voldoende rekening houdt met de verschillen tussen medewerkers. Hiervoor ontwikkelde HRwijs een online-checklist ([www.hrwijs.be/node/690](http://www.hrwijs.be/node/690)).
- Laat je personeel, tewerkgesteld onder PC 329, een opleiding diversiteit volgen. Hiervoor kan je doorlopend terecht bij het VIVO (Vlaams Instituut voor Vorming en Opleiding).
- Informeer je via [www.gelijkekansen.be](http://www.gelijkekansen.be) en werk eventueel een project rond diversiteit uit. Je kan hiervoor via dezelfde website subsidies aanvragen. Het project moet wel tijdelijk zijn en volledig buiten de gewone werking vallen.

## GOEDE ARBEIDSRELATIES EN SOCIALE BESCHERMING

Een onderneming maakt deel uit van de samenleving en wordt door tal van groe-

pen en individuen in die samenleving beïnvloed. Daarom moeten de noden en verwachtingen van stakeholders gekend zijn. Een goed MVO-beleid houdt daarmee rekening en heeft oog voor dialoog met werknemers, vrijwilligers en leveranciers.

In de praktijk ...

Geert: "Maandelijks hebben we een vergadering met de vaste kern en een beachcafé voor de monitoren. Dit is een vrijblijvende bijeenkomst waarbij we een activiteit aanbieden. Tweemaandelijks wordt aan die bijeenkomst nog eens een vergadering gekoppeld waarop de monitoren o.a. eigen ideeën naar voor kunnen brengen. Dit resulteerde al in een nieuw verloningssysteem en de ontwikkeling van een nieuwe activiteit, nl. highland games."

Wat kan jij doen?

- Ga in dialoog met je medewerkers. Dit kan op een formele manier georganiseerd worden, bijvoorbeeld via een medewerkersbevraging of informeel via een personeelsfeest of -uitstap.

## ONTWIKKELING COMPETENTIES EN WERKBAAR WERK

Medewerkers zijn onmisbaar. Het komt erop aan deze mensen een goede werkplek aan te bieden zodat ze graag komen werken. Daarom houdt MVO ook rekening met de verdere ontwikkeling van competenties en werkbaar werk. Inzetten op de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers en een goede balans tussen werk- en privésituatie zorgt per definitie voor een win-winsituatie. Zowel de medewerker, het team als de onderneming gaan ermee vooruit.

In de praktijk ...

Katy: "Regelmatig zit ik samen met mijn personeel. Dan wordt gekeken hoe we het werk op een goede manier kunnen verdeelen. Daarbij wordt rekening gehouden met

de noden van het bedrijf en de situatie van de werknemer thuis, maar ook met de wettelijke mogelijkheden en die zijn soms weinig flexibel."

Geert: "Wie hier komt werken, krijgt een opleiding van acht dagen. Verder moet iedereen minstens één vorming per jaar volgen. Afhankelijk van de vorming wordt deze gedeeltelijk of volledig terugbetaald. Om de balans werk en privé in evenwicht te houden, zijn er ook duidelijke afspraken. Zo moet iedereen in de maand juli en augustus minstens één week verlof nemen en moeten gepresteerde uren binnen de kortst mogelijke tijd gecompenseerd worden. Deze afspraken gelden voor iedereen, inclusief mezelf."

Wat kan jij doen?

- Organiseer op vaste tijdstippen functioneringsgesprekken met je werknemers en vrijwilligers. Tijdens deze gesprekken worden duidelijke afspraken gemaakt over wat er precies verwacht wordt en welke competenties verder ontwikkeld moeten worden.
- Stippel een goed personeelsbeleid uit en neem de nodige acties om werknemers tegen zichzelf te beschermen door bijvoorbeeld het gebruik van gsm of de mogelijkheden van thuiswerk duidelijk af te bakenen.
- Denk na over de re-integratie van langdurig zieken en gedeeltelijke werkhervatting.

## VEILIGE EN GEZONDE WERKPLEK

Welzijn op het werk wordt in onze wetgeving goed geregeld, maar dat belet niet dat er vrijwillig extra inspanningen kunnen geleverd worden.

In de praktijk ...

Geert: "Iedereen moet aan de wet voldoen, maar het is niet evident elke letter van de wet te kennen. Dankzij het charter



duurzaam ondernemen en de ondersteuning die we kregen van de provincie West-Vlaanderen hebben we bijvoorbeeld geleerd dat je lichte ongevallen moet opnemen in het jaarverslag van de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk ([www.werk.belgie.be/default-Tab.aspx?id=41343](http://www.werk.belgie.be/default-Tab.aspx?id=41343)). Dit doen we nu consequent.”

#### Wat kan jij doen?

- Zorg voor een geldig brandveiligheidsattest.
- Organiseer jaarlijks een evacuatieoefening.
- Investeer in een ergonomische werkomgeving en geef personeel de nodige opleidingen over bijvoorbeeld een goede ergonomische werkhouding of het veilig gebruik van werkmateriaal.

### MENSEN- EN KINDERRECHTEN

Elke onderneming draagt verantwoordelijkheid als het gaat over de naleving van mensen- en kinderrechten, dit zowel in de eigen rangen als bij het aankoopbeleid. Wie de mensen- en kinderrechten bewaakt bij het aankoopbeleid, kijkt ook naar de arbeidsomstandigheden waar het geproduceerd wordt. Een veilige werkplek en een leefbaar loon kunnen voor bepaalde mensen een grote stap voorwaarts betekenen.

#### In de praktijk ...

Geert: “De kledij die we aankopen voor onze medewerkers, komt van een Noors bedrijf dat duurzaamheid hoog in het vaandel draagt.”

#### Wat kan jij doen?

- Aanvaard de principes en de regels van de democratie en onderschrijf en leef tevens het Europese Verdrag inzake de Rechten van de Mens en het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind na (uitbaters die werkings- en personeels-

subsidies ontvangen via het decreet ‘jeugdverblijfcentra’ zijn daartoe verplicht, maar los van het decreet kan elke uitbater dat uiteraard doen).

### BETROKKENHEID MEDEWERKERS

MVO integreren in de onderneming werkt alleen als ook de medewerkers betrokken zijn. Ook zij moeten doordrongen zijn van de noodzaak om het economische, milieuaspecten en sociaal welzijn met elkaar in evenwicht te brengen.

#### In de praktijk ...

Geert: “Uiteraard verwachten we van onze monitoren dat ze volledig achter MVO staan en hiervoor ook eens een inspanning leveren. Enkel zo kunnen we als organisatie ook deelnemen aan initiatieven als de Beach Clean Cup of zelf initiatieven opzetten zoals Roei For Life.”

#### Wat kan jij doen?

- Organiseer inspraak en vraag je medewerkers en vrijwilligers naar ideeën en initiatieven. Zo creëer je een breder draagvlak en sluiten de persoonlijke waarden ook aan bij die van het verblijf.



# Milieu

## BIODIVERSITEIT

Biodiversiteit is de totale verscheidenheid aan leven op aarde. Die verscheidenheid is enorm en omvat mensen, dieren, planten en alle andere organismen. Biodiversiteit zorgt ervoor dat we kunnen beschikken over schoon water, vruchtbare grond, voedsel en grondstoffen voor onze economie. We zijn er dus afhankelijk van. Daarom moet het ons zorgen baren dat de biodiversiteit in ijltempo afneemt.

In de praktijk ...

Geert: "Om ons steentje bij te dragen aan de biodiversiteit, werd er in het verleden bewust gekozen om ons domein af te bakenen met beplanting en werd er ook een bijenhotel geplaatst. De beplanting is gebleven, maar het bijenhotel heeft de tand des tijds niet doorstaan. Los van biodiversiteit doen we ook mee aan de campagne Mooimakers waarbij we zwerfvuil in de directe omgeving opruimen."

Wat kan jij doen?

- Onderzoek als uitbater of je gras- en andere pleinen door middel van diverse beplanting kan omvormen tot avontuurlijke speelplekken of maak van weinig gebruikte buitenruimte een mooie bloemenweide.
- Verminder het verbruik van niet ecologische producten drastisch en ban bepaalde producten zoals onkruidverdelgers en bleekwater volledig.

## ZUIVERE LUCHT

Lood, kwik, vluchtige organische stoffen (VOS), zwaveloxiden (SOx), stikstofoxiden (NOx), dioxine en ozonafbrekende stoffen hebben effecten op het milieu en op de gezondheid. Daarom worden deze stoffen best zoveel mogelijk gemeden. Maar ook CO<sub>2</sub>-uitstoot, wat een rechte reeks gevolg is van energieverbruik, heeft een negatief

effect op het klimaat. Bewust omgaan met energie kan door energiebesparing, kiezen voor milieuvriendelijke energie en compenseren van energieverbruik door te investeren in CO<sub>2</sub>-reducerende projecten of hernieuwbare energie.

In de praktijk ...

Katy: "We hebben gekozen voor een groene energieleverancier en investeerden in zonnepanelen en zonnecollectoren voor ons warm water. Volledig energieneutraal zijn we niet, maar dat compenseren we binnenkort op een andere manier. Eerst moeten we berekenen voor hoeveel CO<sub>2</sub>-uitstoot we verantwoordelijk zijn."

Geert: "We kiezen resoluut voor niet gemotoriseerde activiteiten. Qua energie hebben we voor Het Kraaienest een EPC (energieprestatiecertificaat) laten opstellen, dit hangt uit in het gebouw."

Wat kan jij doen?

- Kies bij verbouwingen de juiste bouwmaterialen.
- Sensibiliseer groepen om droog en onbehandeld hout te gebruiken bij het kampvuur.
- Neem initiatieven om het energieverbruik terug te dringen: je kan kiezen voor een energieaudit om gerichte acties te ondernemen en je verbruik monito-

ren om de resultaten van de geleverde inspanningen te kennen. De website [www.energieid.be](http://www.energieid.be) is hiervoor een handige tool. Tip: je kan bij het Fonds voor Culturele Infrastructuur (FoCI) een premie (60 %) krijgen voor het uitvoeren van energiebesparende maatregelen en een goedkope energielening aanvragen voor zonnepanelen.

- Stimuleer groepen om energiezuinig te verblijven door het gemiddelde verbruik per verblijf door te geven en/of de naam van zuinigste groep een prominente plaats te geven in het verblijf.

## DUURZAAM MATERIAALGEBRUIK

Materiaalverbruik legt een veel te hoge milieudruk op onze planeet. Bovendien zijn de materialen en stoffen vaak schadelijk voor de mens op lange termijn. Daarom moet ons materiaalgebruik drastisch her gedacht worden. Wat zijn de opties? Kiezen voor ecodesign, circulair ondernemen of de deel- en kringloopeconomie zijn enkele voorbeelden.

In de praktijk ...

Geert: "We vragen aan de groepen die hier verblijven, om hun brooddoos mee te brengen om de picknick in te stoppen. Wie



dit vergeet, krijgt een papieren zak als alternatief. Verder geven we ook iedereen een herbruikbare fles die gevuld kan worden met water of bruiswater uit de kraan. Nu experimenteren we met rietjes uit afbreekbaar materiaal.”

#### Wat kan jij doen?

- Stel elke aankoop en investering in vraag. Is de aankoop of investering noodzakelijk? Of kan je bepaald materiaal, zoals een zitmaaier, ook huren of delen? Indien huren of delen geen optie is, voldoet het materiaal dan aan de voorwaarden van de circulaire economie? Wat is de levensduur van het product en kan elk onderdeel gerecupereerd of hersteld worden? En wat doe je met materiaal, zoals borden en bestek, dat vervangen wordt? Kan het terecht in de kringwinkel, zodat het nog door anderen kan gebruikt worden? Door deze vragen telkens opnieuw te stellen, kom je op termijn tot een duurzamer materiaalgebruik.

## WATER

Leidingwater dat gebruikt wordt als drinkwater, eindigt als afvalwater. Hierdoor wordt water schaars. Hoe kunnen we het waterverbruik terugdringen, evolueren naar een gesloten waterkringloop of zelfs een nettobijdrage leveren aan zuiver water?

#### In de praktijk ...

Geert: “We hebben drie boten waar groepen kunnen verblijven. Het water van die sanitaire voorzieningen kunnen we niet zuiveren. Daarom vragen we groepen om overdag gebruik te maken van de sanitaire voorzieningen van het gebouw. Daar hebben we een biotop waterzuiveringssysteem. Voor de toiletten, de activiteiten en het besproeien van de planten gebruiken we regenwater.”

#### Wat kan jij doen?

- Voorzie je douches van spaardouchekoppen en kranen van waterbegrenzers om water te besparen.
- Kies voor milieuvriendelijke schoonmaakproducten om het zuiveren van vuil water te vereenvoudigen.

## MOBILITEIT

De stijgende vraag naar mobiliteit en de weinig duurzame systemen die vandaag in gebruik zijn, zorgen voor een groeiend probleem. Denken we bijvoorbeeld aan files, vervuiling, lawaai, beslag op openbare ruimte en afhankelijkheid van niet-hernieuwbare brandstoffen. Het verduurzamen van mobiliteit is dus noodzakelijk.

#### In de praktijk ...

Geert: “Bij onze groepen promoten we het openbaar vervoer en als bagage een drempel is, zijn we bereid de bagage op te halen. Hier ter plaatse bieden we bakfietsen aan. Die kunnen gebruikt worden voor inkopen of het vervoer van spelmateriaal. Voor de fietsers hebben we een fietsenstalling en een laadpunt. Tot slot kregen onze medewerkers ook een cursus eco-driving.”

Katy: “Onze boten en onze bedrijfswagen zijn elektrisch en wij hebben eveneens een oplaadpunt voor zowel de fiets als de auto.”

#### Wat kan jij doen?

- Bespreek met de verblijvende groepen de verplaatsing naar het jeugdverblijf en bekijk de mogelijkheden met de fiets, het openbaar vervoer en eventueel carpoolen.
- Stimuleer voor de medewerkers alternatieven voor de wagen.
- Voorzie een bedrijfsfiets voor boodschappen op korte afstand.

*Een overzicht van de gebruikte verwijzingen naar websites in dit dossier vind je op [www.cjt.be/ondersteuning/MVO](http://www.cjt.be/ondersteuning/MVO).*

# HUIS WERK 52

In oktober verschijnt HuisWerk 52, met daarin extra aandacht voor kinderen en jongeren die geconfronteerd worden met financiële drempels.

Volgens Unicef heeft België één van de hoogste kinderarmoedecijfers van Europa: in Brussel groeien vier kinderen op tien op in armoede, in Wallonië één op vier en in Vlaanderen één op tien. Hallucinante cijfers die betrekking hebben op onze doelgroep.

Wetende dat armoede meer is dan enkel een geldprobleem, gaan we in dit dossier op zoek naar de drempels waarmee kinderen en jongeren in armoede worden geconfronteerd,

hoe die - al dan niet - worden overwonnen en welke bijdrage wij als sector kunnen leveren.

Heb je zelf nog goede suggesties of tips of wil je reageren op dit thema, dan kan dat via de Facebookpagina van CJT Ondersteuning of door te mailen naar [ondersteuning@cjt.be](mailto:ondersteuning@cjt.be).

Wie trouwens iets extra wil doen, is steeds welkom op de redactievergadering van HuisWerk. We komen ongeveer tweemaandelijks samen. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen via [ondersteuning@cjt.be](mailto:ondersteuning@cjt.be) of tel. 09/210.57.75.